

Amcan Llesiant 1 - Dechrau'n Dda

Galluogi ein plant a'n pobl ifanc i gael y dechrau gorau posibl mewn bywyd.

Dyfarniad Cyffredinol

Rydym yn ceisio cefnogi holl ddysgwyr Sir Gaerfyrddin. Byddwn yn sicrhau eu bod yn hapus, yn ddiogel, yn ffynnu, a'u bod yn cyflawni eu potensial personol a chymdeithasol a'u potensial o ran dysgu. Byddwn yn ymdrechu i fod y gorau y gallwn fod ac yn uchel ein parch yn lleol, yn ogystal ag ennill cydnabyddiaeth genedlaethol a rhyngwladol.

Mae'r gwasanaethau plant yn parhau i gyflwyno arferion gwaith (Signs of Safety a dull seiliedig ar berthynas) sy'n ymgysylltu ac yn gweithio mewn partneriaeth â theuluoedd i helpu i wella canlyniadau i blant. Er mwyn sicrhau hyn, mae uwch-reolwyr yn archwilio asesiadau ac yn tynnu sylw at unrhyw feysydd i'w gwella ac arferion da.

Ar gyfer teuluoedd â phlant o dan 4 oed sy'n byw mewn ardaloedd difreintiedig, mae'r rhaglen Dechrau'n Deg yn ehangu fesul cam ar draws y sir. Mae'r ap Dechrau'n Deg wedi bod yn rhan annatod o gyrraedd teuluoedd, gan ddarparu negeseuon allweddol a gwasanaethau cymorth.

Rydym yn parhau i ddatblygu ein gwasanaethau maethu a mabwysiadu i ddiwallu anghenion plant sy'n dod i mewn i ofal ac sydd angen sefydlogrwydd yn gynnar.

Ar hyd a lled y sir roedd rhyw 15,000 o blant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed ar eu hennill o fynd i'r mentrau Haf o Hwyl a Gaeaf Llawn Lles.

Mae gwasanaeth digidol cenedlaethol newydd y Cynnig Gofal Plant wedi cael ei gyflwyno a'i hyrwyddo'n barhaus. Rydym yn gweithio tuag at fynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd yn ein pumed Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant (2022-27) a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig ac rydym yn parhau i hyrwyddo a datblygu gofal plant cyfrwng Cymraeg yn y Sir.

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae rhoi'r cychwyn gorau mewn bywyd i bob plentyn yn hanfodol er mwyn lleihau anghydraddoldebau iechyd yn ystod cwrs bywyd. Mae'r sylfeini ar gyfer bron pob agwedd ar ddatblygiad dynol – corfforol, deallusol ac emosiynol – yn cael eu gosod yn ystod plentyndod cynnar.

Mae'r hyn sy'n digwydd yn ystod y blynyddoedd cynnar hyn, gan ddechrau yn y groth, yn cael effaith gydol oes ar sawl agwedd ar iechyd a llesiant - o ordewdra, clefyd y galon ac iechyd meddwl i gyflawniad addysgol a statws economaidd.

I gael effaith ar anghydraddoldebau iechyd, mae angen inni fynd i'r afael â graddiant cymdeithasol mewn mynediad plant i brofiadau cynnar cadarnhaol. Mae ymyriadau diweddarach, er eu bod yn bwysig, yn llawer llai effeithiol os nad yw'r plentyn wedi cael sylfeini da ym more ei oes.

Fair Society, Healthy Lives, the Marmot Review, 2010

Y dangosyddion a'r mesurau cyffredinol allweddol yr ydym yn eu gosod i'n hunain ar gyfer yr amcan cyffredinol hwn

Mesur Cynnydd

Mae'r tabl isod yn dangos y dangosyddion poblogaeth cyffredinol a'r mesurau perfformiad a fydd yn cael eu monitro ar gyfer Amcan Llesiant 1.

Mae'r Dangosyddion Poblogaeth yn bennaf yn cynnwys data sydd ar gael i'r cyhoedd ac a nodwyd i ddatblygu dealltwriaeth o dueddiadau a sefyllfa Sir Gaerfyrddin mewn perthynas ag awdurdodau lleol eraill Cymru. Mae ein hamcanion llesiant yn fodd i'r Cyngor chwarae rôl bwysig wrth wneud cynnydd yn erbyn y dangosyddion hyn. Dylid nodi fodd bynnag nad yw'r rhain yn arwydd o berfformiad y Cyngor yn unig a bydd llawer o ffactorau allanol yn dylanwadu arnynt.

Mae'r Mesurau Perfformiad yn cynnwys ffurflenni statudol, mesurau mewnol y Cyngor a canfyddiadau ymgynghori yr ydym yn eu defnyddio i fesur a monitro perfformiad yn rheolaidd. Cyfrifoldeb uniongyrchol y Cyngor yw'r rhain.

Dangosyddion Poblogaeth		
Dangosydd	Tuedd	Esbonio'r Data
Plant sy'n byw mewn tloidi		<p>Cyfraddau Tloidi Plant ar Gynnydd</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn dangos bod cyfraddau tloidi plant yn gyffredinol wedi bod ar gynnydd yn y sir rhwng 2014/15 a 2020/21. Mae hyn yn gyson â'r tueddiadau a welir yn genedlaethol.</i></p> <p>Mae'r data ar gyfer 2020/21 yn dangos bod 34.6% o blant Sir Gaerfyrddin yn byw mewn tloidi, mae hyn yn cyfateb i bron i 11,250 o blant. Mae hyn yn gynnydd o 5.3 pwynt canran ar ffigurau 2014/15 ac mae 0.6% yn uwch na chyfartaledd Cymru.</p> <p>Dyma'r 12^{fed} lefel uchaf o holl awdurdodau lleol Cymru, sy'n welliant ar y 10^{fed} lefel uchaf y flwyddyn flaenorol.</p> <p>Mae tloidi yn effeithio ar bob agwedd ar fywyd rhywun. Mae'n arbennig o niweidiol i blant, gan effeithio ar eu hiechyd a'u datblygiad hirdymor, eu cyrhaeddiad addysgol a'r cyfleoedd a gânt. Mae plentyn sy'n tyfu i fyny mewn tloidi mewn mwy o berygl o beidio â chael y dechrau gorau mewn bywyd o ystyried y gallai ei fynediad at fwyd, lloches, gofal iechyd ac addysg gael ei beryglu.</p> <p>Mae'r Cyngor wedi gweld galw cynyddol am lawer o'i wasanaethau a'i systemau cymorth yn dilyn y pandemig. Nawr mae hyn wedi gwaethygu yn sgil effeithiau'r argyfwng costau byw sy'n golygu bod rhai teuluoedd yn ei chael hi'n anodd cael deupen y llinyn ynghyd. Fel bob amser, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau bod plant yn cael eu hamddiffyn a'u cefnogi, gan ganolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal.</p>
Plant 4-5 oed sydd dros bwysau neu'n ordev (Rhaglen Mesur Plant y GIG)		<p>Mae lefelau gordewdra ymhlith plant yn cynyddu</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2014/15 a 2021/22. Yn dilyn gostyngiad rhwng 2016/17 a 2017/18, mae lefelau gordewdra ymhlith plant wedi gweld cynnydd yn y sir.</i></p> <p>Yn 2021/22 yn Sir Gaerfyrddin roedd 31.4% o blant 4-5 oed dros bwysau neu'n ordev. Mae hyn yn gynnydd o 1 pwynt canran ers 2018/19.</p> <p>Bydd gordewdra yn gynnar mewn bywyd yn cael effeithiau niweidiol ar iechyd yn y tymor hir ac yn ei dro bydd yn effeithio ar gyfleoedd bywyd y person hwnnw.</p> <p>Er na all y Cyngor ar ei ben ei hun effeithio ar lefel y newid sydd ei angen i leihau gordewdra ymhlith plant, mae gan nifer o wasanaethau'r Cyngor rôl bwysig i'w chwarae, megis darparu</p>

		prydau ysgol maethlon a mynediad at weithgareddau hamdden a chwaraeon.
Mesur Perfformiad		
Plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant (fesul 10,000 o'r boblogaeth)		<p>Cynnydd bach yn nifer y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ond mae'r lefelau'n parhau i fod yn sylweddol is na chyfartaledd Cymru</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2020/21 a 2021/22 ac mae'n dangos cynnydd bach yn nifer y plant ar y gofrestr amddiffyn plant.</i></p> <p>Er gwaethaf y cynnydd hwn o 21 i 27 o blant fesul 10,000 o'r boblogaeth, mae'r sir yn parhau i arddangos un o'r lefelau isaf o blant ar y gofrestr amddiffyn plant ymhlith holl awdurdodau lleol Cymru. Mae'r lefel hefyd yn sylweddol is na chyfartaledd Cymru sef 47.</p> <p>Mae'r ffigurau gwirioneddol ar gyfer 22/23 yn dangos cynnydd bychan pellach, gyda 125 o blant wedi'u cofnodi fel rhai sydd ar y gofrestr. Mae hyn yn gynydd o 22.5% oddi ar yr un cyfnod amser y flwyddyn flaenorol.</p> <p>Mae'r cyfnod diweddar wedi bod yn heriol iawn i deuluoedd a staff oherwydd y pandemig COVID. Mae'r adran yn wynebu'r anawsterau anochel o gefnogi plant a theuluoedd ar ddiwedd cyfnod y pandemig. Mae caledi o ganlyniad i gostau byw cynyddol yn codi lefelau straen i deuluoedd.</p> <p>Mae cymhlethdod cynyddol achosion yn gofyn am gymorth gan y Gwasanaeth Ymyriadau Teuluol, Cymorth Integredig i Deuluoedd a thimau Ar Ffiniau Gofal.</p>

Y canlyniadau yr ydym yn eu gosod i'n hunain

Canlyniadau Strategaeth Gorfforaethol	Cynnydd yn ystod 2022/23	Wedi gwella Ydyn/Nac ydyn?
1. <u>Gwella argaeledd</u> lleoliadau addysg blynyddoedd cynnar a gofal plant ledled y sir, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig; gan ganolbwyntio'n benodol ar ddarparu a chryfhau gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg.	<p>Rydym yn parhau i gefnogi ac annog y sector gofal plant a blynyddoedd cynnar i ddatblygu cyfleoedd yn y Gymraeg ac mae darparwyr wedi cael gwybod am bob llwybr lle gall staff gael mynediad at gyrсияu ac adnoddau Cymraeg. Bydd ehangu rhaglen Dechrau'n Deg hefyd yn annog darparwyr newydd sy'n arbenigo mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg.</p> <p>Mae'r cynnydd wedi bod yn araf yn sgil y pandemig ac mae costau byw cynyddol yn effeithio ar hyfywedd y sector. Mae'r sector yn parhau i fod dan bwysau cyson i gynnal ei wasanaethau i rieni sy'n gweithio a phrofiadau datblygiad blynyddoedd cynnar i blant. Roedd yna 90 o warchodwyr plant gyda 791 o leoedd gofal plant yn 31/3/23 (sy'n ostyngiad o gymharu â'r un adeg y llynedd sef 102 o warchodwyr plant gyda 781 o lefydd gofal plant).</p>	Gallwn

Canlyniadau Strategaeth Gorfforaethol	Cynnydd yn ystod 2022/23	Wedi gwella Ydyn/Nac ydyn?
2. Mae disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn cael eu cefnogi'n llawn.	Mae Sir Gaerfyrddin wedi ehangu capasiti'r gweithlu i fodloni gofynion cyflwyno'r ffyrdd newydd o weithio, yn enwedig i gefnogi darpariaeth ddysgu ychwanegol mewn ysgolion prif ffrwd. Fodd bynnag, bydd y ddyletswydd i ffafrio darpariaeth brif ffrwd yn golygu y bydd angen twf pellach mewn gwasanaethau canolog i gryfhau ac adeiladu capasiti ym mhob maes a chyfyngu'r gofyniad am dwf mewn darpariaeth lleoliad arbenigol ac ailystyried penderfyniadau ysgolion	Gallwn
3. Cynyddu cyfraddau presenoldeb mewn ysgolion a mynediad i addysg ar gyfer disgyblion sy'n agored i niwed.	Yn y flwyddyn academaidd bresennol, mae lefelau presenoldeb yn y ddau sector yn uwch na lefel 2021/22, sef o 1.6 pwynt canran mewn ysgolion cynradd a 3.9 pwynt canran mewn ysgolion uwchradd. Mae hyn yn dangos bod presenoldeb yn gwella ar y cyfan, gan gynnwys gwelliant cynyddol yn achos dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Ceir amrywiaeth rhwng ysgolion yn y ddau sector, gyda rhai yn gwneud tipyn mwy o gynnydd nag eraill	Gallwn
4. Cyflwyno cwricwlwm cyflawn sy'n codi safonau addysgol.	Mae'r gefnogaeth a ddarperir i ysgolion er mwyn datblygu'r cwricwlwm wedi gwella'n sylweddol ers mis Ionawr 2023, gyda'r adran Addysg a Gwasanaethau Plant bellach yn chwarae rhan arweiniol wrth ddylunio a chyflwyno cynnig dysgu proffesiynol y cwricwlwm. Mae'r gwaith o ymgysylltu ag ysgolion <u>wedi cynyddu'n sylweddol, o 5 ysgol y sesiwn i 55 +</u> . O ganlyniad ceir mwy o gydweithio ynghylch deall y cwricwlwm i Gymru, rhannu arfer effeithiol yn well a chysylltiad cryfach â phrofiadau dysgu dilys. Gan weithio ochr yn ochr â datblygiadau a busnesau lleol, rydym yn parhau i gyfoethogi ein cynnig dysgu i ysgolion, er enghraifft, echdynnu carbon, ochr yn ochr â Phrifysgol Abertawe neu ganolbwyntio ar ddatblygiad safle Pentre Awel	Gallwn
5. Prydau ysgol maethlon am ddim i bob disgybl ysgol gynradd.	Mae Prydau Ysgol Am Ddim i Bob Disgybl Ysgol Gynradd (UPFSM) yn cael eu cyflwyno ar draws y sir yn unol â thargedau Llywodraeth Cymru. Ar hyn o bryd mae pob disgybl hyd at flwyddyn 2 yn derbyn prydau UPFSM, gyda blwyddyn 3 a 4 yn eu derbyn ym mis Medi 2023 a blynyddoedd 5 a 6 yn eu derbyn ym mis Ebrill 2024	Gallwn
6. Mwy o addysg ddwyieithog ac addysg cyfrwng Gymraeg.	Mae'r Awdurdod yn nodi'n llwyddiannus y galw am addysg cyfrwng Cymraeg ac yn bodloni'r galw hwn ac mae'r ddarpariaeth ym mhob cam yn adlewyrchu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yr Awdurdod (WESP). Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin yn arloesol ac yn uchelgeisiol. Mae'n canolbwyntio'n effeithiol ar sicrhau bod addysg cyfrwng Cymraeg ar gael i bob dysgwr, o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi. Mae'r cynllun yn canolbwyntio'n drylwyr ar sicrhau bod pob ysgol yn gallu symud ar hyd y continwmm iaith, gan ganolbwyntio'n benodol ar fanteision mynediad at ddysgu yn ystod y Cyfnod Sylfaen trwy fethodoleg drochi. O ganlyniad, mae'r cyflenwad a'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg ar draws yr awdurdod yn parhau i gynyddu	Gallwn
7. Gwell cyfleoedd i'r holl drigolion wella eu sgiliau llythrennedd, rhifedd a digidol er mwyn cael swyddi.	Rydym wedi hyfforddi a chefnogi mwy na 330 o bobl drwy wella eu sgiliau digidol (un o feysydd allweddol ymyrraeth wedi'i thargedu), er mwyn iddynt gael gwell gobeithion am waith.	Gallwn

Canlyniadau Strategaeth Gorfforaethol	Cynnydd yn ystod 2022/23	Wedi gwella Ydyn/Nac ydyn?
8. Ysgolion ar gyfer dysgu cymunedol cynaliadwy sy'n addas ar gyfer yr 21 ^{ain} ganrif	Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin flaenoriaethau clir ar gyfer buddsoddi drwy'r Rhaglen Moderneiddio Addysg. Mae'r Rhaglen yn fuddsoddiad strategol ac yn gynllun rhesymoli i drawsnewid darpariaeth ysgolion. Caiff ei adolygu'n barhaus i sicrhau bod hyblygrwydd wrth wraidd y cynigion ad-drefnu ysgolion a buddsoddi ynddynt, i adlewyrchu amgylchiadau newidiol mewn cymdeithas sy'n datblygu'n barhaus ac ymateb i newidiadau yn y fframwaith polisi addysg.	Gallwn
9. Cadw plant gartref gyda'u teuluoedd lle bynnag y bo modd.	Mae'r gwasanaethau plant yn darparu ystod o wasanaethau a chymorth. Eu nod cyffredinol yw galluogi plant a phobl ifanc i fyw yn eu teuluoedd eu hunain ac o fewn eu cymunedau eu hunain lle bynnag y mae'n ddiogel gwneud hynny, gan weithio gydag eraill i atal nifer y plant sy'n dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac atal yr angen am gyfranogiad statudol. <u>Er gwaethaf cynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal, mae Sir Gaerfyrddin yn parhau i fod ag un o'r lefelau isaf fesul 10,000 o'r boblogaeth o gymharu â gweddill Cymru.</u> Mae teuluoedd wedi ei chael hi'n anodd yn sgil y pandemig a'r argyfwng costau byw, sydd wedi ychwanegu straen, materion sy'n peri risg gynyddol o gam-drin ac esgeulustod ac iechyd meddwl. Gwneir ceisiadau am lety drwy ein panel llety i geisio sicrhau bod opsiynau cymorth amgen yn cael eu hystyried trwy dimau megis Ar Ffiniau Gofal, y Tîm Cymorth Integredig i Deuluoedd (IFST) a Thimau Ymyriadau Teuluol a gwasanaethau ataliol eraill. Rydym yn adolygu Ar Ffiniau Gofal a'r Tîm Cymorth Integredig i Deuluoedd i sicrhau bod teuluoedd yn cael yr help iawn ar yr adeg iawn yn eu cymunedau lleol. Rydym hefyd yn datblygu rhaglenni rhianta.	
10. Lleihau'r anghydraddoldebau sy'n wynebu plant o gefndiroedd difreintiedig a allai effeithio ar eu cyfleoedd yn nes ymlaen yn eu bywydau.		
11. Caiff teuluoedd sy'n wynebu anawsterau eu cynorthwyo i ddarparu cartrefi sefydlog, diogel a sicr i'w plant.		
12. Gall teuluoedd o gefndiroedd difreintiedig gael mynediad at ddarpariaeth iechyd a llesiant yn eu hardaloedd lleol.	<p>Mae gan yr Awdurdod Lleol ystod eang o wasanaethau sy'n cynorthwyo teuluoedd i gael mynediad at ddarpariaeth iechyd a llesiant. Gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (FIS) yn adnodd canolog ar gyfer darparu gwybodaeth am wasanaethau i deuluoedd a gweithwyr proffesiynol. Mae'r Fframwaith Help Iawn, Amser Iawn yn helpu i lywio'r gwasanaeth sydd ar gael ar draws gwahanol lefelau angen. Mae gan dudalen Facebook y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd 1,195 o ddilynwyr a 34,390 o ymweliadau â'r wefan. Mae gwasanaethau'r Blynyddoedd Cynnar yn cynnwys y rhaglen Dechrau'n Deg a Chynllun Peilot Braenaru Blynyddoedd Cynnar Cwm Gwendraeth. Mae'r rhain yn darparu gwaith amlasiantaeth ac integredig mewn cymunedau difreintiedig penodol, gan arwain at well canlyniadau iechyd a llesiant i deuluoedd. <p>Derbyniodd cyfanswm o 2,356 o blant gefnogaeth yn ystod 22/23 drwy'r rhaglen Dechrau'n Deg.</p>	Gallwn

Canlyniadau Strategaeth Gorfforaethol	Cynnydd yn ystod 2022/23	Wedi gwella Ydyn/Nac ydyn?
	<p>Yn sgil ehangu Cam 1 elwodd 127 o blant eraill o'r gwasanaeth.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwasanaethau 0-25 oed <p>Mae'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf ar gael ar draws y Sir, ac mae'n darparu cymorth rhianta, cefnogaeth i bobl ifanc a chymorth anabled.</p> <p>Derbyniodd cyfanswm o 9,230 o unigolion ymyriad ystyrion yn 22/23. Mae'r galw a'r cymhlethdod wedi cynyddu, ac mae'r rhaglen yn ymateb yn gadarnhaol, gyda 94% o 789 o achosion a gaewyd yn dweud bod pethau wedi symud ymlaen.</p>	

Fel Cyngor, rydym yn canolbwyntio ar y blaenoriaethau thematig a gwasanaeth canlynol.

[Blaenoriaeth Thematig Amcan Llesiant 1a: Bywydau Iach – atal / ymyrraeth gynnar](#)

[Blaenoriaeth Gwasanaeth Amcan Llesiant 1b: Blynyddoedd Cynnar](#)

[Blaenoriaeth Gwasanaeth Amcan Llesiant 1c: Addysg](#)

Blaenoriaeth Thematig 1a - Bywydau Iach - atal/ymyrraeth gynnar

Yn eu Gwiriad Sicrwydd diwethaf, canfu Arolygiaeth Gofal Cymru fod gan y **Gwasanaethau Cymdeithasol Plant-**

- **Arweinwyr agos-atoch a chefnogol**
- **Diwylliant o gyd-gynhyrchu a chanlyniadau personol yn cael eu datblygu gyda phobl**
- **Eglurder mewn methodoleg weithredol**
- **Cydweithredu aml-asiantaeth cryf**
- **Ymagwedd integredig cadarnhaol at ddiwylliant o atal drwy gydweithio**
- **Poblogaeth isel o blant sy'n derbyn gofal**

Gwneud cyfraniad cadarnhaol i lesiant pobl yng nghyfnod y pandemig.

Rydym yn gweithio'n barhaus i leihau nifer y plant sy'n dod i mewn i ofal gan ddefnyddio timau arbenigol ac ataliol megis Ar Ffiniau Gofal, y Tîm Cymorth Integredig i Deuluoedd a'r Tîm Ymyriadau Teuluol. Rydym yn parhau i wynebu heriau wrth gadw plant yn ddiogel gartref gan fod teuluoedd wedi'i chael hi'n anodd yn sgil y pandemig a'r argyfwng costau byw gyda chaledi cynyddol, a materion yn codi lle mae'r risgiau'n uchel mewn perthynas â cham-drin ac esgeulustod, problemau iechyd meddwl ac emosiynol. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth â theuluoedd ac asiantaethau eraill i ddarparu'r cymorth iawn ar yr adeg iawn i atal yr angen i blant ddod i mewn i ofal a'u hadsefydlu'n ddiogel gartref lle bynnag y bo modd.

Pam mae hyn yn bwysig?

- Bydd rhoi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn, gwella ei brofiadau yn gynnar mewn bywyd, a sicrhau ei fod yn byw bywyd iach yn lleihau ei risg o wynebu anghydraddoldebau yn ddiweddarach mewn bywyd ac yn ei helpu i gyrraedd ei botensial llawn. Rydym yn cydnabod bod plentynod cynnar yn gyfnod o gyfleoedd gwych ond hefyd yn risg fawr gan fod pob rhyngweithio yn helpu i lunio'r ffordd y mae plant yn datblygu. Byddwn felly yn ymdrechu i amddiffyn plant a phobl ifanc rhag niwed ac yn gweithio i sicrhau bod eu llesiant emosiynol a chorfforol yn cael ei ddiogelu a'i feithrin.

Pa mor dda ydyn ni'n gwneud (a sut ydyn ni'n gwybod)? Ffynonellau tystiolaeth

Mesur Cynnydd

Mae'r tabl isod yn dangos y dangosyddion poblogaeth cyffredinol a'r mesurau perfformiad a fydd yn cael eu monitro ar gyfer y flaenoriaeth thematig Bywydau Iach - Atal/Ymyrraeth Gynnar.

Mesurau Perfformiad		
Mesur	Tuedd	Esbonio'r Data
Nifer y plant sy'n derbyn gofal gan awdurdodau lleol ar 31 Mawrth		<p>Cynnydd bach yn nifer y plant sy'n derbyn gofal ond mae'r lefelau yn parhau i fod ymhlith yr isaf yng Nghymru</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2017/18 a 2021/22 ac mae'n dangos patrwm newidiol wedi'i gategoreiddio gan gynnydd bach o 2020/21.</i></p> <p>Ers y 1980au mae Cymru wedi cael mwy o blant yn derbyn gofal yn gyson (am bob 10,000 o'r boblogaeth) na gweddill y DU. Mae hyn yn destun pryder o ystyried yr effaith ar ganlyniadau plant sy'n derbyn gofal gyda golwg ar gyrhaeddiad addysgol, iechyd, diweithdra, digartrefedd a chyfiawnder troseddol.¹ Fodd bynnag, yn ystod yr ugain mlynedd diwethaf mae Sir Gaerfyrddin wedi perfformio'n gyson well na gweddill Cymru gyda pherfformiad sy'n debyg i'r awdurdodau sy'n perfformio orau yn Lloegr.</p> <p>Ceir llawer o amrywiaeth ar lefel awdurdod lleol gyda'r data sy'n cwmpasu 22/23 ar gyfer Sir Gaerfyrddin yn nodi bod 190 o blant yn derbyn gofal ym mis Mawrth. Mae'r gyfradd (fesul 10,000 o'r boblogaeth) ar gyfer y sir yn parhau i fod yr isaf yng Nghymru.</p> <p>Mae'r pwysau cynyddol a roddwyd ar deuluoedd gan y pandemig a'r argyfwng costau byw wedi arwain at gynnydd yn y galw am wasanaethau yn dilyn isafbwynt o 148 yn 2020/21. Mae heriau wrth recriwtio ym maes gwaith cymdeithasol wedi arwain at nifer o swyddi gwag yn y gwasanaeth, sy'n gwneud y gwaith dwys sydd ei angen ar deuluoedd yn anoddach i'w gyflawni.</p>
Nifer y plant sy'n derbyn gofal mewn lleoliadau maeth ar 31 Mawrth		<p>Cynnydd bach yn nifer y plant sy'n derbyn gofal mewn lleoliadau maeth ond mae'r lefelau'n parhau i fod ymhlith yr isaf yng Nghymru</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2017/18 a 2021/22 ac mae'n dangos patrwm newidiol wedi'i gategoreiddio gan gynnydd bach o 125 i 145 rhwng 2020/21 a 2021/22.</i></p> <p>Roedd y mwyafrif helaeth o'r 145 lleoliad wedi'u lleoli yn y sir.</p> <p>Mae'r Cyngor yn parhau i ddatblygu ein gwasanaethau maethu a mabwysiadu i ddiwallu anghenion plant sy'n dod i mewn i ofal ac sydd angen sefydlogrwydd yn gynnar.</p>

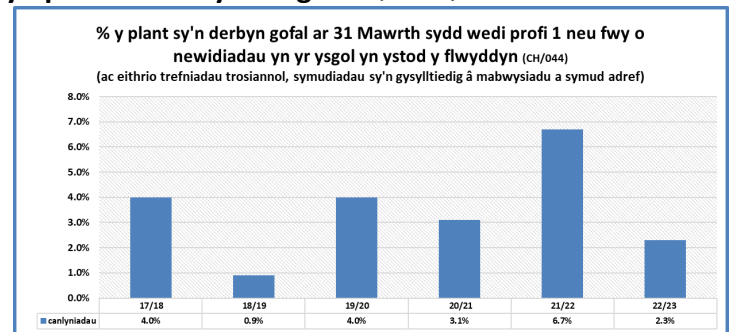
¹ [Plant sy'n derbyn gofal | Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru \(WCPP\)](#)

<p>Nifer y Plant a Phobl Ifanc a atgyfeiriwyd i gael cwnsela yn ôl ardal, blwyddyn a rhywedd</p>		<p>Nifer cynyddol o atgyfeiriadau ar gyfer cwnsela sy'n dilyn tueddiadau cenedlaethol</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2013/14 a 2021/22 ac mae'n dangos cynnydd cyson hyd at 2018/19 a chynnydd sydyn rhwng 2020/21 a 2021/22. Mae hyn yn gyson â'r tueddiadau cenedlaethol.</i></p> <p>Mae'r data diweddaraf yn dangos bod 1,497 o blant a phobl ifanc wedi cael eu cyfeirio at gwnsela yn Sir Gaerfyrddin yn ystod blwyddyn academaidd 2021/22. Mae hyn yn gynnydd o 444 o blant a phobl ifanc o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.</p> <p>Er bod y ffaith bod angen cwnsela ar fwy o blant a phobl ifanc yn destun pryder, mae'n gadarnhaol nodi bod mwy o blant yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt.</p> <p>I roi rhagor o wybodaeth, ar lefel Cymru adroddir bod yna 322 o blant a oedd yn derbyn cwnsela yn 21/22 nad oeddent yn uniaethu fel gwryw neu fenyw.</p> <p>Ar ben hynny, mae nifer y derbyniadau i'r ysbyty ar gyfer plant sydd wedi hunan-niweidio yn Sir Gaerfyrddin wedi cynyddu dros y flwyddyn adrodd ddiwethaf (Ch3 21/22 i Ch3 22/23). Mae hyn yn cyd-fynd â'r tueddiadau ar gyfer Ceredigion a Sir Benfro; fodd bynnag, mae'r cynnydd yn Sir Gaerfyrddin yn fwy sylweddol. Mae'r data hwn wedi cael ei fonitro'n agos ers y pandemig COVID-19 ac yn parhau i gael ei fonitro. Mae hyn yng ngoleuni pryder rhanbarthol a fynegwyd mewn fforymau amrywiol am effaith cyfnodau clo ar iechyd meddwl pobl ifanc yn eu harddegau yng nghydestun ymddygiad hunan-niweidio.</p>
<p>Dangosydd Poblogaeth</p>		
<p>Genedigaethau sengl byw gyda phwysau geni o dan 2,500g</p>		<p>Mae nifer y babanod sy'n cael eu geni â phwysau geni isel yn gostwng</p> <p><i>Mae'r llinell duedd gyferbyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2016 a 2021 ac yn dangos rhywfaint o amrywiad a nodweddir gan duedd gyffredinol ar i lawr o 2019 ymlaen.</i></p> <p>Mae babanod sy'n cael eu geni â phwysau geni isel mewn mwy o berygl o ddatblygu problemau iechyd. Mae'n gadarnhaol felly, yn gyffredinol, bod canran y babanod sy'n cael eu geni â phwysau geni isel wedi bod yn gostwng yn Sir Gaerfyrddin.</p> <p>Mae'r data diweddaraf ar gyfer 2021 yn dangos mai Sir Gaerfyrddin oedd â'r pumed lefel isaf o bwysau geni isel yng Nghymru.</p>

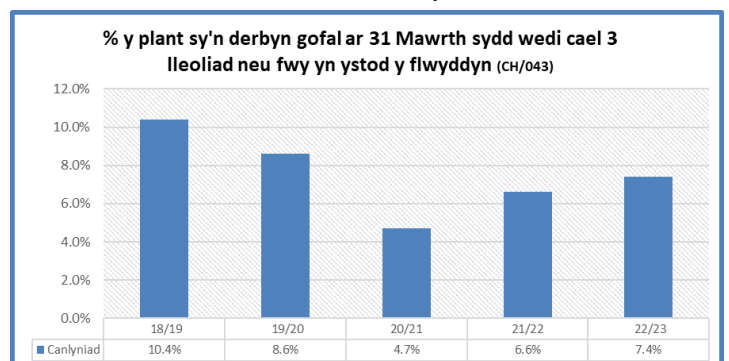
Diogelu Plant a Phobl Ifanc

- Yn sgil y pandemig mae teuluoedd wedi'i chael hi'n anodd, yn enwedig oherwydd effeithiau'r argyfwng costau byw. Yn ystod y flwyddyn rydym wedi gweld galw cynyddol am ein gwasanaethau a'n cefnogaeth ac mae nifer y cysylltiadau â'r adran wedi parhau i godi ynghyd â'r angen i blant ddod i mewn i ofal.
- Cwblhawyd 83% o asesiadau newydd ar gyfer plant o fewn yr amserlenni statudol (CH/006a/012).** Mae'r asesiadau'n dibynnu ar fod gweithwyr proffesiynol amlasiantaeth perthnasol ar gael ynghyd ag aelodau o'r teulu, a all arwain at fod rhai yn cael eu cwblhau y tu allan i'r amserlenni. Efallai y bydd angen cyfnod hirach o amser ar rai gan sicrhau eu bod yn ystyrion ac o safon, er mwyn i'r plentyn gael gwell canlyniadau. Mae monitro yn caniatáu i reolwyr dynnu sylw at y gwelliannau y gellir eu gwneud a threfnwyd rhagor o hyfforddiant i gryfhau gallu gweithwyr cymdeithasol i gwblhau asesiadau i safon uchel.
- Mae'r dull systemig yn seiliedig ar berthynas o ddarparu gwaith cymdeithasol sy'n ymgorffori 'signs of safety' yn parhau i ennill ei blwyf ac yn cael ei gyflwyno i fwy o dimau ar draws y gwasanaethau plant. Mae hyfforddiant ar gyfer gweithwyr cymdeithasol sydd newydd gael eu recriwtio yn ogystal â hyfforddiant gloywi ar gyfer gweithwyr mwy profiadol wedi'i gynnal, a bydd yn parhau, i gryfhau'r dull o helpu i wella canlyniadau i blant.
- Mae archwilio asesiadau a chynlluniau wedi parhau i sicrhau eu bod yn cael eu datblygu mewn partneriaeth â phlant a theuluoedd gan ystyried eu dymuniadau a'u teimladau, i bennu canlyniadau y gellir eu cyflawni ganddynt. Gwneir hyn gan ystyried pum egwyddor y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fel bod gan deuluoedd lais a rheolaeth dros ymyrraeth, ffocws ar lesiant, bod cynlluniau yn cael eu cydgyhyrchu gan ddefnyddio dull amlasiantaethol, a bod ymyrraeth gynnar a chymorth ataliol yn cael eu darparu i sicrhau bod teuluoedd yn cael eu cefnogi'n gynharach. Mae archwilio yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella ac unrhyw anghenion hyfforddi.
- Mae sefydlogrwydd addysgol plant sy'n derbyn gofal yn parhau i fod yn rhagorol. (CH/044)**

Yn hanesyddol mae'r ffigurau wedi bod yn isel iawn yn y metrig hwn. Dim ond 3 o blant sydd wedi bod angen newid ysgol. Mae'r canlyniad hwn oherwydd y gwaith caled a wnaed gyda gweithwyr cymdeithasol, ysgolion, gofaluwr maeth a gweithwyr proffesiynol eraill i gadw plant yn eu hysgol a'u cymuned wreiddiol. Mae hyn yn rhoi cysondeb iddynt o ran eu haddysg i ddiwallu eu hanghenion orau. Mae natur wledig Sir Gaerfyrddin yn golygu y gallai plant fod yn teithio cryn bellteroedd i'w hysgolion. Caiff hyn effaith ar gostau trafniadaeth uwch gan y gallai lleoliadau maeth fod wedi'u lleoli ar hyd a lled Sir Gaerfyrddin.

- O'r 190 o blant a oedd yn derbyn gofal hyd at 31 Mawrth 2023, roedd 14 o blant wedi symud lleoliad 3 neu fwy o weithiau (CH/043). Mae hyn yn is na chyfradd y llynedd o 6.6% pryd yr oedd 19 o'r 167 o blant a oedd yn derbyn gofal wedi symud lleoliad 3 gwaith neu fwy. Roedd gan y plant a symudodd rhwng lleoliadau Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentynod, maent yn llai sefydlog ac mae ganddynt anghenion heriol a chymhleth. Rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar gynnal sefydlogrwydd lleoliadau gan gynnig cymorth lleoliad da ar draws y gwasanaeth i gyflawni hyn.

- Roedd diwrnod datblygu a gynhaliwyd ar draws y rhanbarth yn cadarnhau fod trefniadau amddiffyn plant amlasiantaethol yn gweithio'n effeithiol. Mae cyfarfodydd trothwy yn parhau i gael eu cynnal bob chwarter i sicrhau bod hyn yn cael ei gynnal.
- Mae 39 allan o 110 o ysgolion wedi cyflawni Cam 5 y cynllun Ysgolion Iach. Mae'r cynllun yn awr yn rhedeg mewn 110 o ysgolion; 95 Ysgol Gynradd; 1 Ysgol Feithrin; 12 Ysgol Uwchradd; a dwy Ysgol Arbennig. Mae'r canlyniad yn cyfateb i ganlyniad y flwyddyn flaenorol, gan fod cynnydd y cynllun wedi arafu yn ystod y pandemig, gydag ysgolion wedi blaenoriaethu dysgu tra bod oedi hefyd yng ngallu Swyddogion Ysgolion Iach i gynnal arolygiadau ar y safle yn ystod y cyfyngiadau. Mae'r sefyllfa hon bellach wedi gwella, ac rydym wedi gweld cynnydd yn nifer yr ysgolion sy'n cyflawni'r Camau uwch, gyda 4 ysgol ychwanegol yn cyflawni Cam 6 a 2 ysgol yn cyflawni'r Wobr Ansawdd Genedlaethol, gyda rhagor o ysgolion yn gweithio tuag at yr NVQ. (8.3.1.6)

Chwaraeon a Hamdden Actif

- ! Dim ond **41.5% o blant 11 oed sy'n gallu nofio 25m**(3.4.2.1). Mae ysgolion wedi'i chael hi'n anodd i adfer nofio i'r lefelau cyn y pandemig gyda llawer llai o ysgolion yn mynychu sesiynau (a llawer ddim yn mynychu'r rhaglen 15 sesiwn lawn). Mae hyn yn golygu nad ydym yn bodloni'r targed perfformiad a argymhellir sef gallu nofio 25m erbyn 11 oed ar gyfer bron i 60% o blant ar draws y Sir. Gall pwysau ariannol ac amser fod yn effeithio ar bresenoldeb, gydag adborth gan ysgolion yn cael ei gasglu i lywio cynlluniau'r dyfodol. Deialog barhaus gyda Nofio Cymru, Uned Polisi Chwaraeon Llywodraeth Cymru i geisio dylanwadu ar bolisi a chyllid cenedlaethol.
- Cymerodd dros **215,000 o blant** ran mewn **chwaraeon a chyfleoedd corfforol** a hwyluswyd gan Cymunedau Actif yn ystod 2022/23 (3.4.2.8). Gyda gwasanaethau'n ailddechrau ar ôl COVID, mae'r niferoedd sy'n cymryd rhan ynddynt wedi dychwelyd i lefelau mwy arferol.
- Llwyddodd Swyddogion Datblygu Cynorthwyol, a ariannwyd hyd at ddiwedd Mawrth 2023 trwy Gyllid Pecyn Achub Chwaraeon Cymru, i gynyddu'r nifer oedd yn cymryd rhan mewn Beicio, Athletau a Thriathlon mewn ysgolion yn sylweddol. Cafwyd bron i 61,000 o gyfraniadau yn rhaglen 'Couch to 2km' mewn ysgolion ar draws y sir, a oedd yn cael plant i fod yn egniol dros gyfnod o 8 wythnos.
- Yn 22/23 cafwyd dros 17,860 o gyfraniadau yn y cyfleoedd chwaraeon dŵr i blant sy'n datblygu'n barhaus ym Mhadlwyr Llandysul. Mae'r sesiynau'n amrywio o weithgarwch cyffredinol ar y llyn neu'r afon i Wobr Dug Caeredin a grwpiau preswyl ysgolion.
- Ar 22/23 lanswyd rhaglen newydd a ariennir trwy'r Gronfa Datblygu Plant o'r enw Amser Actif. Mae hon yn rhoi cyfle i blant ddatblygu sgiliau sylfaenol mewn lleoliadau cymunedol megis neuaddau pentref neu neuaddau cymunedol. Mae'r sesiynau a gynhelir yng Nghwm Aman, Cydweli a Chwm Gwendraeth wedi bod yn boblogaidd iawn gyda theuluoedd ac mae'r adborth cychwynnol ar wella hyder, cymhwysedd a chymhelliant i fod yn egniol, yn gadarnhaol.

Tai â Chymorth

- Er mwyn cefnogi uchelgais y Cabinet (CV18) i ail-gydbwysu'r farchnad a chymryd yr elw allan o ofal plant, rydym wedi agor cartref plant mewnol (Tŷ Magu) yn ystod y flwyddyn.
- Mae'r gwasanaethau plant yn parhau i weithio mewn partneriaeth â gwasanaethau tai ac ieuentid i ddatblygu gwasanaethau llety â chymorth gwell newydd, gyda mwy o gefnogaeth i bobl ifanc 16-25 oed sy'n agored i niwed yn eu cymunedau lleol.
- Mae'r cynllun Llety â Chymorth mewnol bellach ar waith ac mae eisoes yn darparu cefnogaeth i 10 o bobl ifanc 16-18 oed. Mae hyn er mwyn sicrhau eu bod yn cael y dechrau gorau mewn bywyd ac yn gwella eu profiadau bywyd cynnar gan gynnwys y rheiny sydd ag anghenion mwy cymhleth.

Gwasanaethau Cymorth Maethu a Mabwysiadu

- ⦿ Mae Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru (MWAS) yn gweithio mewn partneriaeth â Reflect i ddarparu gwell cefnogaeth i rieni biolegol ar gamau cynharach yn y broses fabwysiadu. Mae lefel sylweddol o gymorth hefyd yn cael ei ddarparu i blant a mabwysiadwyr i sicrhau bod y cymorth iawn yn cael ei ddarparu ar yr adeg iawn gan ystod o weithwyr proffesiynol.
- ⦿ Mae Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru yn gweithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol i ymgorffori fframwaith Sefydlogrwydd Cynnar Cymru. Bydd hyn yn sicrhau bod plant yn profi llai o golled a gwahanu os oes angen eu lleoli gyda mabwysiadwyr, a fydd yn ei dro yn helpu i wella eu llesiant emosiynol a'u canlyniadau wrth iddynt ddatblygu trwy eu plentyndod.
- ⦿ Rydym yn gweithio i gynyddu'r dewis o leoliadau maeth drwy recriwtio mwy o ofalwyr maeth sydd â'r sgiliau a'r profiad i reoli plant sydd ag anghenion mwy cymhleth. Mae hwn yn amcan allweddol ar gyfer 2023/24 (CV 21).
- ! Yn anffodus, rydym wedi gweld gostyngiad mewn aelwydydd gofalwyr maeth ledled Sir Gaerfyrddin eleni gan fod gofalwyr yn ymddeol neu'n gadael oherwydd amgylchiadau personol, ochr yn ochr â'r argyfwng costau byw. Mae hwn yn fater cenedlaethol yn ogystal â bod yn fater lleol ac mae'r adran a Maethu Cymru yn ceisio ei wella trwy gynorthwyo awdurdodau lleol i recriwtio a chadw mwy o ofalwyr maeth. Mae cyllid Llywodraeth Cymru hefyd ar gael ar gyfer 2023/24 i recriwtio swyddog marchnata yn benodol i'r gwasanaeth maethu.

Rhianta Corfforaethol a Llesiant Plant

- ⦿ Mae cydlynwyr Tîm o Amgylch y Teulu (TAF) yn sicrhau bod cymunedau lleol yn cael eu cynnwys gan ddarparu gwybodaeth helaeth iddynt ac mae'r tîm yn parhau i ganolbwyntio ar ymyrraeth gynnar a chefnogaeth i deuluoedd yn eu cymunedau lleol.
- ⦿ Mae ymarfer adferol Ymwybyddiaeth o Drawma ac Ymwybyddiaeth o Ymlyniad bellach wedi'i ymgorffori yn y model ymddygiad cynhwysol 4 cam mewn ysgolion.
- ⦿ Sefydlwyd aelodaeth newydd ar gyfer y Panel Rhianta Corfforaethol a chyhoeddwyd canllawiau newydd gan Lywodraeth Cymru. Cynlluniwyd gweithdy hefyd i ddatblygu strategaeth rhianta corfforaethol newydd i gydymffurfio â disgwyliadau hyn, gyda mwy o ffocws ar atebolrwydd gan bob adran ar draws y cyngor.

Oes unrhyw un ar ei ennill?

Ein Pobl Ifanc, Ein Dyfodol, Ein Cymunedau

Mae Gwasanaeth Llety â Chymorth mewnol newydd Sir Gaerfyrddin yn gyfrifol fel adnodd sirol am ddarparu llety dros dro i helpu ein pobl ifanc 16-18 oed sydd fwyaf agored i niwed yn Sir Gaerfyrddin i ennill y sgiliau byw'n annibynnol y mae eu hangen arnynt i sicrhau'r canlyniadau cadarnhaol gorau i rymuso pobl ifanc ar eu taith i fyw'n annibynnol.

A recruitment poster for Supported Lodgings. It features a blue background with white and yellow text. On the right side, there are three interlocking puzzle pieces in blue, orange, and green. The text on the poster reads:

Become a Supported Lodgings provider

Carmarthenshire's young people between 16-18 years **need your help.**

Could you be the **missing piece** to empowering and supporting young people who are homeless, at risk of homelessness, looked after or seeking asylum on their journey to independent living.

If this is you, please get in touch.
SupportedLodgings@carmarthenshire.gov.uk
Full training and support provided plus a paid allowance.

Our Ethos
Our Young People, Our Futures, Our Communities

carmarthenshire.gov.wales

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

Beth a sut gallwn ni wneud yn well

Gweler ein cynllun cyflawni i gyflawni'r amcan hwn yn Atodiad 7

Trefniadau Llywodraethu

Y Panel Rhianta Corfforaethol
Grŵp Archwilio a Gwerthuso Amlasiantaethol CYSUR
Panel Llety
Fforwm Amlasiantaethol ar gyfer Plant sy'n Derbyng Gofal a'r Rhai sy'n Gadael Gofal (MALAC)

1b - Blaenoriaeth Gwasanaeth - Blynyddoedd Cynnar

Mae Dechrau'n Deg yn ehangu fesul cam ar draws y sir.

Mae Cam 1 o'r ehangu eisoes wedi'i gwblhau, ac mae Cam 2 i fod i ddechrau ym mis Ebrill 2023 i gyrraedd targed o 249 o blant 2-3 oed erbyn 31 Mawrth 2025. Unwaith y bydd wedi'i gyflwyno'n llawn, bydd pob teulu sydd â phlant rhwng 2-3 oed yn gymwys i gael 12.5 awr o ofal plant o ansawdd uchel a ariennir am 39 wythnos y flwyddyn.

Roedd y cyllid 'Haf o Hwyl' a 'Gaeaf Llawn Lles' yn galluogi tua 15,000 o blant a phobl ifanc rhwng 0-25 oed i elwa o weithgareddau am ddim ledled y sir.

Pam mae hyn yn bwysig?

- Ein blaenoriaeth yw amddiffyn plant sy'n cael eu cam-drin, eu hesgeuluso, neu eu niweidio mewn rhyw ffordd arall, neu y mae perygl y bydd hynny'n digwydd iddynt. Rydym yn canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar / atal i sicrhau bod pob plentyn yn gallu cyrraedd ei botensial llawn a bod yn iach, yn hapus ac yn ddiogel. Ein prif nod yw helpu i roi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn a gwella ei brofiadau yn gynnar mewn bywyd.

Pa mor dda ydyn ni'n gwneud (a sut ydyn ni'n gwybod)? 📌 Ffynonellau tystiolaeth

Mesurau Llwyddiant / Egluro'r Canlyniadau

- Roedd gennym **bresenoldeb o 72.5% mewn lleoliadau Dechrau'n Deg** ar gyfer 2022/23^(9.1.8.1), nid oedd hyn yn cyrraedd ein targed o 80% ac mae ychydig yn is na'r llynedd (72.6%) a'r ffigurau cyn COVID (79.2%). Ar nodyn cadarnhaol, mae canran yr **absenoldeb anawdurdodedig** ^(9.1.8.8) ar ei hisaf sef **1.36%**. Rydym yn parhau i weithio gyda theuluoedd i oresgyn rhai o'u pryderon. Mae cael teuluoedd i roi gwybod am absenoldeb yn dipyn o gyflawniad, ac felly mae'n galonogol gweld teuluoedd yn cynnal cyswllt da â'r lleoliadau gofal plant ac yn rhoi gwybod am absenoldebau.

Cynnydd yn 2022/23

- Dechrau'n Deg** – Mae'r ap Dechrau'n Deg yn chwarae rhan annatod wrth gyrraedd teuluoedd yn enwedig yn ystod y broses o ehangu'r Cyfnod Sylfaen, gan ddarparu negeseuon allweddol, megis iechyd, iaith a chwarae, negeseuon diogelwch, gwybodaeth, a dolenni i'r gwasanaethau cymorth. Oherwydd bod swydd y swyddog digidol wedi'i llenwi, mae'r Ap wedi'i ddatblygu a'i ddefnyddio ymhellach i gyrraedd teuluoedd e.e. gall teuluoedd archebu lle ar gyrsiau a chael y wybodaeth ddiweddaraf am eu plentyn pan fydd mewn gofal plant.
- Haf o Hwyl / Gaeaf Llawn Lles** – roedd cyllid Llywodraeth Cymru (£270,000 a £434,689 yn y drefn honno) yn golygu bod modd darparu pecyn sylweddol o gymorth wedi'i gynllunio i helpu plant, pobl ifanc, a'u teuluoedd i adfer o'r pandemig, i sicrhau nad oedd unrhyw blentyn yn cael ei adael ar ôl. Dyrannwyd grantiau i ddarparwyr cyfleoedd chwarae ar draws y sir a chyllid sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r bylchau a nodwyd yn yr Aseiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae.

- ⊙ Mae **Teuluoedd yn Gyntaf** – datblygwyd gwasanaethau cymorth ymyrraeth gynnar i blant a phobl ifanc difreintiedig a'u teuluoedd yn unol â'r Strategaeth Cefnogi Teuluoedd. Yn ystod 2022-23 mae'r canlyniadau wedi bod yn gadarnhaol iawn:
 - Cefnogwyd **9,230** o unigolion drwy'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf, gyda 6011 (65%) ohonynt yn unigolion newydd.
 - Cefnogwyd **4,621** o deuluoedd drwy'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf, gyda 2881 (62%) ohonynt yn deuluoedd newydd.
 - Caewyd **798** o Fframweithiau Asesu'r Teulu ar y Cyd (JAFF's) asiantaeth sengl gyda symudiad ymlaen o 749 (94%) ar yr offeryn pellter a deithiwyd.
 - Cafodd **25** o achosion eu camu i fyny i'r Gwasanaethau Cymdeithasol, a chafodd 145 o achosion eu camu i lawr o'r Gwasanaethau Cymdeithasol i'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf.
- ⊙ Mae'r **Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (FIS)** wedi sicrhau bod teuluoedd a gweithwyr proffesiynol wedi derbyn gwybodaeth wedi'i diweddarau am wasanaethau, adnoddau a datblygiadau. Mae gan dudalen Facebook y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd 1,195 o ddilynwyr a 34,390 o ymweliadau â'r wefan.
- ⊙ **Cynnig Gofal Plant 30 awr y Gwasanaeth Digidol Cenedlaethol** - mae gwaith hyrwyddo a chefnogi wedi parhau i sicrhau bod rhieni a ddarparwyr gofal plant cymwys yn gyfarwydd â'r broses. Derbyniwyd a phroseswyd 522 o geisiadau rhieni rhwng 1 Ionawr a 31 Mawrth 2023 ac mae 149 o ddarparwyr gofal plant wedi cwblhau eu cofrestrriad ar-lein. Talwyd £1,694,077.50 i ddarparwyr gofal plant lleol yn Sir Gaerfyrddin i blant cymwys yn ystod y flwyddyn (1 Ebrill 2022 – 28 Chwefror 2023).
- ⊙ Nid oedd ein **Hasesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant** diweddaraf ar gyfer 2022-27, a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru ym mis Mehefin 2022, yn nodi unrhyw bwysau digonolrwydd meintiol nac ansoddol ar gyfer lleoedd i blant 3 oed a ariennir gan Dysgu Sylfaen mewn lleoliadau Gofal Plant cymeradwy ledled Sir Gaerfyrddin. Dywedodd nifer o Ddarparwyr Gofal Plant cymeradwy fod ganddynt leoedd gwag yn hydref 2021 a fyddai'n awgrymu bod gennym leoedd gwag mewn rhai lleoliadau ledled Sir Gaerfyrddin.

<p>Adolygiad Gorchwyl a Gorffen - Craffu</p>	<p><u>Craffu ar Addysg a Phobl Ifanc a'r Gymraeg = Gorchwyl a Gorffen</u> <u>Adolygiad o'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer addysg blynyddoedd cynnar, gofal plant a chyfleoedd chwarae</u></p> <p>Yn 2018/19 cwblhawyd Adolygiad Gorchwyl a Gorffen gan y Pwyllgor Craffu - Addysg a Phlant o'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer addysg blynyddoedd cynnar, gofal plant a chyfleoedd chwarae.</p> <p>Un o'r casgliadau a nodwyd yn yr adroddiad oedd bod polisi 'Dod i fyny i 4 oed' yr Awdurdod wahanol iawn i awdurdodau lleol eraill cyfagos a bod y 'Cyngor yn cynnal adolygiad ffurfiol o'i bolisi derbyn presennol ar gyfer addysg llawn amser i blant 4 oed (y polisi Dod i fyny i 4 oed). Mae grŵp prosiect wedi cwblhau adolygiad o'r Polisi 'Dod i fyny i 4 oed' (disgyblion sy'n cael eu derbyn i ysgolion cynradd yn llawn amser yn ystod tymor eu pen-blwydd yn 3 oed) gyda'r bwriad o resymoli'r ddarpariaeth addysg llawn amser i blant 4 oed yn Sir Gaerfyrddin fel rhan o'r Polisi Derbyn a'i chysoni ag awdurdodau cyfagos eraill.</p> <p>Disgwylir i'r awdurdod ymgynghori ar y cynigion yn Nhyrnor yr Hydref 2023 gyda'r bwriad o weithredu ar ddechrau blwyddyn academiaidd 2025/26</p>
---	--

- ⊙ Nododd **Asesiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae 2022** fod angen gweithio mewn partneriaeth â Swyddogion Addysg ac ysgolion i sicrhau bod gan blant fynediad at amgylcheddau chwarae helaeth yn ystod a thu allan i oriau addysgu. Caiff y gwaith hwn ei ddatblygu a'i gyflawni mewn partneriaeth ag Ymgynghorwyr Cymorth Addysg a swyddogion Ysgolion Iach.

- Mae fframwaith Asesu Ansawdd ar gyfer darpariaeth chwarae yn cael ei ddatblygu a bydd yn cael ei ddefnyddio fel fframwaith i sicrhau y cyfleoedd chwarae a ddarperir mewn lleoliadau a chymunedau yn rhai o ansawdd.
- Mae'r **Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar Ranbarthol** wedi'i chwblhau. Mae'r grŵp llywio rhanbarthol a'r grwpiau gweithredol lleol yn parhau i gwrdd yn rheolaidd gan roi blaenoriaethau ar waith. Mae Tîm Integreiddio'r Blynyddoedd Cynnar wedi llwyddo i fod yn rhan o brosiect ymchwil Achub y Plant - Dechrau Gwell a chafodd ei dderbyn fel rhan o brosiect Achub y Plant - Ehangu ar gyfer 2023/24.

Oes unrhyw un ar ei ennill?

Ehangu cynllun blynyddoedd cynnar Dechrau'n Deg

Mae Dechrau'n Deg yn ehangu fesul cam ar draws y sir. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ymrwymiad parhaus i Raglen Dechrau'n Deg, sydd wedi cefnogi 36,000 o blant 0-4 oed a'u teuluoedd sy'n byw yn rhai o gymunedau mwyaf difreintiedig Cymru. Yn unol â'r cytundeb cydweithredu gyda Phlaid Cymru, mae'r ymrwymiad hwn wedi'i ymestyn i ehangu darpariaeth y blynyddoedd cynnar fesul cam i gynnwys pob plentyn dwy oed gyda phwyslais arbennig ar gryfhau darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Bydd yr ehangiad hwn yn y ddarpariaeth blynyddoedd cynnar yn cael ei gyflawni ledled Cymru drwy'r Rhaglen Dechrau'n Deg. Bydd Dechrau'n Deg Sir Gaerfyrddin yn parhau i ddefnyddio dull daearyddol gan roi sylw i'r cymunedau hynny sydd â'r angen mwyaf.

Ehangodd Sir Gaerfyrddin ei rhaglen i ddechrau gyda 127 o deuluoedd ychwanegol ym mis Medi 2022 sydd bellach wedi'i chwblhau. Bydd Dechrau'n Deg Sir Gaerfyrddin yn dechrau ar ail gam ehangu gofal plant yn unig ym mis Ebrill 2023 i gyrraedd targed o 249 o blant 2-3 oed erbyn 31 Mawrth 2025.

Ar ôl i'r cynllun Dechrau'n Deg gael ei roi ar waith yn llawn, bydd pob teulu yng Nghymru sydd â phlant rhwng 2 a 3 oed yn gymwys i gael 12.5 awr o ofal plant o ansawdd uchel a ariennir am 39 wythnos y flwyddyn.

Er mwyn cyrraedd y targed hwn, bydd darparwyr gofal plant presennol Dechrau'n Deg yn cael cymorth i estyn eu darpariaeth – yn ogystal â pharhau i annog darparwyr newydd i gynnig y rhaglen, gan gynnwys y darparwyr hynny sy'n arbenigo mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Beth a sut gallwn ni wneud yn well

Gweler ein cynllun cyflawni i gyflawni'r amcan hwn yn Atodiad 7

Trefniadau Llywodraethu

Grŵp Llywio Gofal Plant a'r Blynyddoedd Cynnar
 Grŵp Llywio Digonolrwydd Cyfleoedd Chwarae
 Grŵp Llywio Rhanbarthol Mamolaeth a'r Blynyddoedd Cynnar

1C - Blaenoriaeth Gwasanaeth - Addysg

At ei gilydd, mae disgyblion yn hapus, yn ddiogel ac yn ffynnu, ac yn cyflawni eu potensial personol a chymdeithasol a'u potensial o ran dysgu.

Mae arolygon disgyblion yn dangos bod lechyd a Llesiant at ei gilydd yn dda ar draws ein holl ysgolion. At ei gilydd, mae canlyniadau TGAU 2022 yn uwch na rhai 2019 pryd y safwyd arholiadau y tro diwethaf. Rydym wedi gwella cefnogaeth i ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol a dysgwyr sy'n agored i niwed.

Pam y mae hyn yn bwysig?

- Byddwn yn cefnogi holl ddysgwyr Sir Gaerfyrddin. Yn y dyfodol bydd y Gwasanaethau Addysg yn canolbwyntio ar gynorthwyo dysgwyr i ddod:
 - Yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes.
 - Yn gyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae eu rhan yn llawn yn eu bywyd a'u gwaith.
 - Yn unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywyd gan wireddu eu dyheadau fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
 - yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd.

Pa mor dda ydyn ni'n gwneud (a sut ydyn ni'n gwybod)? 📌 Ffynonellau tystiolaeth

Mesurau Llwyddiant / Egluro'r Canlyniadau

Ceir **1.9%** o ddisgyblion Blwyddyn 11 a

3.8% o ddisgyblion

Blwyddyn 13

nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)

(Y flwyddyn flaenorol - Bl. 11: **1.1%**
a Bl. 13: **2.7%**)

Mae canran y disgyblion Blwyddyn 11 a Blwyddyn 13 nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET) wedi cynyddu (gwaethygu) yn ystod 2022. Gyda disgyblion **Blwyddyn 11** yn cynyddu o **1.1% (21/1,885) i 1.9% (36/1,914) (PAM/009)** a Blwyddyn 13 yn cynyddu o 2.7% (18/678) i 3.8% (26/691) (5.1.0.2). Er gwaethaf hyn, mae canlyniad Blwyddyn 11 o'i gymharu ag awdurdodau eraill, wedi symud o'r 18fed yn y flwyddyn flaenorol i 10fed yn 2022, mae cyfartaledd Cymru hefyd wedi cynyddu o 1.6% i 2.1%. Rydym wedi aros yn y 15fed safle ar gyfer Blwyddyn 13, ond mae cyfartaledd Cymru wedi cynyddu o 2.3% i 2.8%. Mae'r Gwasanaeth Cymorth Ieuentid wedi darparu'r Fframwaith Ymgysylltu a Dilyniant Ieuentid trwy gydol y flwyddyn ddiwethaf. Gwnaed gwaith i sicrhau bod gwybodaeth am y fframwaith yn cael ei deall o fewn yr Adran Addysg a Gwasanaethau Plant. Yr hydref diwethaf, cynhaliwyd arolwg i ganfod barn Ysgolion Uwchradd a rhanddeiliaid allweddol eraill ynghylch darparu Cyfarfodydd Proffil Asesu Bod yn Agored i Niwed (sy'n rhan o'r fframwaith). Mae pob prosiect Cronfa Gymdeithasol Ewrop sy'n gysylltiedig â'r Gwasanaeth Cymorth Ieuentid bellach wedi'u cwblhau'n llwyddiannus yn 2023 ac wedi dod i ben. Mae gwaith yn parhau i nodi cyllid newydd ar gyfer prosiectau Cronfa Gymdeithasol Ewrop, ac rydym yn cysylltu'n agos â Llywodraeth Cymru ar y mater hwn.

- Roedd ymgynghoriad a gynhaliwyd gyda'n trigolion yn 2022 yn nodi bod cytundeb cyffredinol gan y 2,195 o ymatebwyr bod ysgolion lleol yn darparu addysg dda i blant a phobl ifanc gyda Sgôr Mynegai Cyfartalog (AIS) o 0.52.

	<p>Cynhelir arolygiadau o Wasanaethau Addysg Llywodraeth Leol gan Brif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (HMCI).</p> <ul style="list-style-type: none"> Bydd archwiliad yn cael ei gynnal ym mis Gorffennaf 2023. Mae'r Cyngor wedi paratoi hunanwerthusiad yn erbyn y fframwaith arolygu. 'Dylai arolygwyr werthuso a yw cynlluniau corfforaethol a chynlluniau strategol eraill yn gyson â'i gilydd - megis y flaenoriaeth Amcan Llesiant hon.
--	--

Cynnydd yn 2022/23

Deilliannau Addysg

Safonau dysgu a chynnydd yn gyffredinol

TGAU 2022

- Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn gwneud cynnydd da yn eu sgiliau mathemateg, rhifedd, llythrennedd, iaith a chyfathrebu a digidol dros amser.
- Mae'r canlyniadau cyffredinol ar gyfer TGAU yn 2022 yn uwch nag yn 2019 pryd y cafodd arholiadau eu sefyll ddiwethaf, ond yn is nag yn 2021, pryd yr oedd gennym Raddau wedi'u Pennu gan Ganolfannau.
- Roedd y safonau cyffredinol ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4, yn y tair blynedd cyn y pandemig, yn uchel. Roedd y canlyniadau ar gyfer disgyblion ysgolion uwchradd Sir Gaerfyrddin yn gryf ac yn gyffredinol yn uwch neu'n uwch o dipyn na chyfartaledd Cymru.

Canlyniadau Disgyblion

% 5 neu fwy A*-G		
Categori	2021 (Graddau wedi'u Pennu gan Ganolfannau)	2022
Disgyblion sydd ddim yn derbyn Prydau Ysgol am ddim	97.5%	96.9%
Hawl i Brydau Ysgol am Ddim	88.6%	84%
Gwahaniaeth	8.9%	12.9%
% 5 neu fwy A*-C		
Disgyblion sydd ddim yn derbyn Prydau Ysgol am ddim	85.5%	81.5%
Hawl i Brydau Ysgol am Ddim	59.4%	51.5%
Gwahaniaeth	26.1%	30%

Ceir bwloch rhwng cyflawniadau'r rheiny sydd â hawl i brydau ysgol am ddim a'r rheiny nad sydd â'r hawl i hynny.

Safon Uwch 2022

- Mae'r canlyniadau cyffredinol ar gyfer Safon Uwch yn 2022 yn uwch nag yn 2019 pryd y cafodd arholiadau eu sefyll ddiwethaf, ond yn is nag yn 2021, sy'n adlewyrchu tueddiadau cenedlaethol.
- Yn ystod y 3 blynedd cyn y pandemig, arhosodd canran y disgyblion a oedd yn cyrraedd trothwy Lefel 3 yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol am 2 allan o'r 3 blynedd, gan ostwng ychydig yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol yn 2018/2019.

- Mae'r ganran sy'n cyrraedd A* ar lefel TGAU wedi cynyddu'n sylweddol o 7.3% yn 2019 i 11.4% yn 2022. Mae'r ganran sy'n cyrraedd A*-A ar lefel TGAU wedi cynyddu'n sylweddol o 21.3% yn 2019 i 27.3% yn 2022. Adlewyrchwyd y cynnydd yn genedlaethol
- Ar gyfer Safon Uwch, mae'r ganran sy'n cyrraedd A* wedi cynyddu'n sylweddol o 8.4% yn 2019 i 17.2% yn 2022. Ar gyfer Safon Uwch, mae'r ganran sy'n cyrraedd A*-A wedi cynyddu'n sylweddol o 24.9% yn 2019 i 40.1% yn 2022. Adlewyrchwyd y cynnydd yn genedlaethol

Anghenion Dysgu Ychwanegol

- Ar hyn o bryd ceir 7,126 o ddysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (25% o'r garfan), ac mae'r rhan fwyaf yn gwneud cynnydd mewn lleoliadau prif ffrwd ac arbenigol. Rydym yn cefnogi'r ganran fwyaf o ddisgyblion ADY yng Nghymru, 11.6% yn uwch na'r Cyfartaledd Cymreig diwethaf a gofnodwyd (Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol Lefel Disgyblion 2023).
- Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gwneud cynnydd da yn unol â'u hasesiadau sylfaenol a'u disgwyliadau.
- Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion o fewn 'grwpiau penodol' yn gwneud cynnydd addas yn unol â'u hystod o anghenion cymhleth, unigol.
- Mae ysgolion yn cael cefnogaeth o safon uchel ar gyfer trawsnewid ADY (Anghenion Dysgu Ychwanegol).
 - Mae Sir Gaerfyrddin wedi ehangu capasiti'r gweithlu i fodloni gofynion cyflwyno'r ffyrdd newydd o weithio, yn enwedig i gefnogi darpariaeth ddysgu ychwanegol mewn ysgolion prif ffrwd. Fodd bynnag, bydd y ddyletswydd i ffafrio darpariaeth brif ffrwd yn golygu y bydd angen twf pellach mewn gwasanaethau canolog i gryfhau ac adeiladu capasiti ym mhob maes a chyfyngu'r gofyniad am dwf mewn darpariaeth lleoliad arbenigol ac ailystyried penderfyniadau ysgolion.
 - Mae adolygiad diweddar o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol wedi arwain at greu model pedwar cam sy'n cydnabod pwysigrwydd cryfhau darpariaeth ddysgu gyffredinol a darpariaeth ddysgu ychwanegol ysgolion, gan osod sylfaen o gynhwysiant a thegwch ar gyfer pob angen a nodwyd.
 - Mae effaith yr ymweliadau ag ysgolion i sicrhau ansawdd ADY i'w gweld yn y canlyniadau da a geir mewn arolygiadau ESTYN, sy'n dangos bod ysgolion wedi'u paratoi'n dda ac yn sefydlu'r system ADY newydd yn effeithiol.

Plant sy'n derbyn gofal

- Gan ystyried maint y garfan a'r pandemig, mae **gwelliant amlwg wedi bod yng nghyrraedd Plant sy'n Derbyn Gofal**.

Blwyddyn	A*-G%	A*-C%
2014/15	28	5.5
2017/18	72	44
2018/19	86	26
2019/20	100	90
2020/21	83	56
2021/22	50	17

Mae 79% o'n hymadawyr gofal yn Sir Gaerfyrddin yn cymryd rhan mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth. Mae hyn yn welliant o gymharu â'r blynyddoedd blaenorol (20/21 – 75%; 21/22 – 74%)

Llesiant ac agweddau at ddysgu

- Mae lechyd a Llesiant at ei gilydd yn dda ar draws yr holl ysgolion. Mae Llesiant disgyblion wedi gwella ers iddynt ddychwelyd yn dilyn COVID gyda'r rhan fwyaf o ddysgwyr yn teimlo'n ddiogel ac yn hapus yn yr ysgol.

- ⊙ Mae agweddau tuag at ddysgu at ei gilydd yn dda bron ym mhob ysgol, gyda'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn dangos ymroddiad da a pharch tuag at eu cyfoedion ac oedolion.
- ⊙ Mae ymddygiad at ei gilydd yn dda ym mhob ysgol ac mae disgyblion yn datblygu fel dinasyddion parchus, uchelgeisiol a galluog.

Mae arolygiadau ESTYN Sir Gaerfyrddin yn nodi bod llesiant yn gyson dda ar ôl Covid, sy'n dangos effaith y ffocws mwy a roddir ar Lesiant ers mis Mawrth 2020

- ⊙ Mae'r Awdurdod Lleol yn gwneud defnydd effeithiol o arolygon disgyblion i fesur barn dysgwyr. Roedd dadansoddiad trylwyr o 1700 o ddysgwyr yn 2022 yn darparu gwybodaeth glir a ddefnyddiwyd yn effeithiol fel rhan o'n blaengynllunio. Er enghraifft, dim ond 62% o'r disgyblion a ddywedodd wrthym fod yna ymddygiad derbynol ar amser egwyl. Roedd hyn yn ddata clir a ddefnyddiwyd i gefnogi ein hymgyrch 'Mae eich ymddygiad yn effeithio ar bopeth a phawb' ac arweiniodd at fuddsoddiad ychwanegol o £500k yn ein hysgolion uwchradd.
- ⊙ Mae 71.8% o ddisgyblion yn hoffi'r ysgol y rhan fwyaf o'r amser neu fwy na hynny, tra bod 87% o ddisgyblion yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn teimlo'n ddiogel iawn yn aml (42.2%). Caiff hyn ei gadarnhau gan rieni, ac mae 87.5% ohonynt yn cytuno neu'n cytuno'n gryf bod eu plentyn yn ddiogel yn yr ysgol.
- ⊙ Mae diogelu yn gryf ym mron pob ysgol. Yn yr ychydig ysgolion lle mae Estyn wedi nodi mater lechyd a Diogelwch sy'n ymwneud â meysydd parcio, mae'r Awdurdod Lleol yn gweithio gyda Chyrff Llywodraethu i ddatrys y rhain.

Presenoldeb

- ⊙ Yn y flwyddyn academaidd bresennol, mae lefelau presenoldeb yn y ddau sector yn uwch na lefel 2021-22, sef o 1.6 pwynt canran mewn ysgolion cynradd ac o 3.9 pwynt canran mewn ysgolion uwchradd. Mae hyn yn dangos bod presenoldeb yn gwella ar y cyfan, gan gynnwys gwelliant cynyddol yn achos dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Ceir amrywiaeth rhwng ysgolion yn y ddau sector gyda rhai yn gwneud llawer mwy o gynnydd nag eraill.

Gwahardd

- ⊙ Mae'r gyfradd gwahardd am gyfnod penodol yn Sir Gaerfyrddin yn cynyddu yn unol â data Cymru (unwaith y bydd effeithiau COVID-19 a chyfnodau clo yn cael eu hystyried). Er bod hyn yn cynyddu, mae'n cymharu'n ffafriol â Data Cymru, ac mae ein ffigurau yn dal i fod yn is na'r data cyfartalog cenedlaethol.

Gwasanaethau Addysg

Sut mae rheoleiddwyr wedi barnu ein hysgolion.

	<p>Ychydig o'n hysgolion sydd angen camau dilynol ar ôl arolygiad.</p> <p>Crynodeb o Ganlyniadau Estyn 2017-23 Yn seiliedig ar adroddiadau a gyhoeddwyd</p> <p>Ers mis Mawrth 2022 ceir fframwaith arolygu newydd ac nid yw Estyn bellach yn darparu dyfarniadau crynodol ar gyfer meysydd arolygu unigol. Gall arolygwyr barhau i osod ysgol mewn Adolygiad Estyn os ydynt yn barnu y byddai'r ysgol yn elwa o gyfnod byr i wella ychydig agweddau ar eu gwaith. Mae'r ddau gategori statudol o gamau dilynol yn parhau heb newid. Dyma lle mae angen gwelliant sylweddol ar ysgolion neu lle mae angen mesurau arbennig arnynt.</p>
<p>Rydym eisiau lleihau cyfran yr ysgolion sydd angen camau dilynol ar ôl arolygiad Estyn.</p>	

Blwyddyn Academaidd	Nifer yr ysgolion a arolygwyd	Dim camau dilynol	Adolygiad Estyn	Gwelliant Sylweddol	Mesurau Arbennig
2017-18	17	13	3	1	
2018-19	14	5	6		3
2019-20	13	7	6		
2020-21 (Covid)	Dim arolygiadau				
2021- 22 Ail-ddechrau Arolygiadau Fframwaith Newydd	13	11		1	1
2022-23	8	7	1		

Ers i Estyn ddechrau arolygu ysgolion ar ôl Covid ym mis Mawrth 2022, nid oes llawer o'n hysgolion wedi cael unrhyw gamau dilynol neu ychydig iawn maent wedi'i gael mewn categori. Bron ym mhob achos, mae canlyniadau Estyn a dealltwriaeth yr adran o gryfderau ysgolion a'r meysydd i'w gwella yn cyd-fynd yn agos. Arolygwyd pum ysgol ychwanegol ym mis Mawrth - Ebrill 2023 - ond nid yw eu hadroddiadau wedi'u cyhoeddi eto - Coedcae / Mynyddygarreg / Penygaer / Pontyberem / Llangadog.

Cefnogaeth ar gyfer Gwella Ysgolion

- Mae gan y tîm gwella ysgolion systemau effeithiol i fonitro'r her, y gefnogaeth a'r ymyriadau ym mhob ysgol, gan ddefnyddio gwybodaeth o bob rhan o'r Adran. Mae'r tîm gwella ysgolion yn canolbwyntio'n dda ar sicrhau cefnogaeth wahaniaethol, sy'n cael effaith gadarnhaol ar ysgolion sy'n achosi pryder.
- Mae'r rhan fwyaf o benaethiaid yn cytuno bod yr awdurdod lleol yn adnabod ei ysgolion yn dda o ganlyniad i'w ddull cyson drylwyr a chydweithredol o wella ysgolion ar draws yr adran addysg, ochr yn ochr â'n hysgolion, unedau cyfeirio disgyblion a lleoliadau arbenigol.
- Mae'r rhan fwyaf o benaethiaid yn cytuno bod yr awdurdod lleol yn eu herio a'u cefnogi ynghylch eu perfformiad, gan ddarparu ymyriadau effeithiol i wella'r canlyniadau i bob dysgwr.
- Mae tîm uwch-arweinwyr y gyfarwyddiaeth yn cwrdd â chadeiryddion y cyrff llywodraethu bob tymor, gan fynd i'r afael â materion strategol allweddol. Mae adborth gan raglen hyfforddi a datblygu'r corff llywodraethu a'r sesiynau briffio yn gadarnhaol, gan fod meysydd ffocws yn cyd-fynd yn uniongyrchol â blaenoriaethau cenedlaethol a'r gwaith o ddadansoddi angen yn dilyn ymweliadau monitro.

Cymorth i ddysgwyr agored i niwed

- Ceir rhwydwaith gref o gefnogaeth i helpu ysgolion i wella a rheoli ymddygiad.
- Yn dilyn adolygiad ymddygiad a gynhaliwyd ar draws pob ysgol, cytunwyd ar fodel i fynd i'r afael â darparu gwasanaethau cymorth ymddygiad teg a chyson. Mae'r model darparu gwasanaethau newydd wedi dyblu nifer y staff ar y Tîm Cymunedol Cymorth Ymddygiad. Mae'r data ansoddol a gasglwyd yn rhoi ymateb cadarnhaol iawn ynghylch cefnogaeth y tîm a'r effaith a gaiff o safbwynt yr hyfforddiant a ddarperir.
- Er mwyn gwella'r cymorth Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol (BESD) arbenigol sydd ar gael mewn ysgolion, gwrandawodd yr Awdurdod Lleol ar bryderon Penaeithiaid Ysgolion Uwchradd a chytunodd i ddarparu cyllid i bob ysgol i gyflogi aelod ychwanegol o staff i gefnogi dysgwyr agored i niwed sy'n arddangos BESD. (£500k)
- Ceir gwasanaeth cryf i gynorthwyo ysgolion i reoli a gwella presenoldeb.
 - Mae data presenoldeb yr Awdurdod Lleol ac ysgolion yn cael ei rannu fel mater o drefn gyda'r Tîm Rheoli Adrannol i nodi tueddiadau misol mewn sectorau ac i nodi ysgolion lle y gallai fod achos pryder. Caiff y data hwn ei rannu ymhellach gydag Ymgynghorwyr Cymorth Addysg ysgolion fel rhan o'u cefnogaeth a'u her i ysgolion.
- Mae'r Gwasanaeth Cymorth Ieuenctid yn gweithio'n effeithiol gydag ystod o bartneriaid i sicrhau bod anghenion plant a phobl ifanc yn cael eu diwallu a'u bod yn cael eu diogelu'n dda.

- Mae'r gwasanaeth wedi derbyn nifer o anrhydeddau cenedlaethol a ledled y DU ac mae'n sicrhau bod yna Weithiwr Ieuenctid ar gyfer pob ysgol uwchradd yn ogystal â darpariaeth gyffredinol ac wedi'i thargedu. Mae adroddiad Marc Ansawdd y Gwaith Ieuenctid yn dweud bod y gwaith LGBTQIA+ a wneir yn 'arwain y sector'
- Mae Cyngor Ieuenctid Sir Gaerfyrddin yn darparu cyfleoedd cadarn ac ystyrlon i geisio barn ein pobl ifanc ac ymateb iddo.

Derbyniadau

- Mae'r awdurdod yn rheoli derbyniadau i'w hysgolion yn dda, ac yn unol â gofynion statudol, gan alluogi'r rhan fwyaf o ddysgwyr i gael lleoedd yn eu hysgol gyntaf o ddewis. Canran y ceisiadau dewis cyntaf llwyddiannus hyd yma ar gyfer rownd arferol 22/23 ar gyfer Ysgolion Cynradd yw 80.64% ac mae'n 88.44% o ddisgyblion ar gyfer Ysgolion Uwchradd.

Y Rhaglen Moderneiddio Addysg:

- Rydym wedi cwblhau prosiectau yn Ysgol Rhys Prichard, Ysgol Pum Heol, Ysgol Llangadog ac Ysgol Gorslas. Cwblhawyd Cam 1 Ysgol y Castell (adeilad ysgol newydd) ym mis Tachwedd 2022 gyda Cham 2 (Dymchwel/Maes Chwarae Amldeffnydd/Maes Chwaraeon) i fod i gael ei gwblhau yn Haf 2023. Mae'r gwaith yn parhau ar y safle i ddarparu adeilad newydd ar gyfer Ysgol Pen-bre, ac mae disgwyl i Gam 1 fod yn barod i'w ddefnyddio ym mis Tachwedd 2023.
- Bydd adolygiad o ddalgyloedd ysgolion ar draws yr Awdurdod yn cyd-fynd â'r adolygiad parhaus o'r Rhaglen Moderneiddio Addysg i adlewyrchu newidiadau posibl i ôl troed cyffredinol yr ysgol ar draws yr Awdurdod.
- Ar hyn o bryd mae Cyngor Sir Gaerfyrddin yn diweddarau data ar addasrwydd, digonolrwydd a chyflwr ei ysgolion gan gynnwys lleoliadau Uned Cyfeirio Disgyblion ac arbenigol. Ar ôl cael ei nodi fel risg gorfforaethol, mae rhaglen dreigl o asesiadau addasrwydd, a rhaglen dreigl o arolygon cyflwr wedi'i gweithredu ar gyfer yr holl stoc adeiladau heblaw tai gan gynnwys ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion
- Mae gan Gyngor Sir Gaerfyrddin flaenoriaethau clir ar gyfer buddsoddi trwy ei Raglen Moderneiddio Addysg. Mae'r Rhaglen yn fuddsoddiad strategol ac yn gynllun rhesymoli i drawsnewid darpariaeth ysgolion. Caiff ei adolygu'n barhaus i sicrhau bod hyblygrwydd wrth wraidd y cynigion ad-drefnu ysgolion a buddsoddi ynddynt, i adlewyrchu amgylchiadau newidiol mewn cymdeithas sy'n datblygu'n barhaus ac ymateb i newidiadau yn y fframwaith polisi addysg.

<u>Y Broses Ymgynghori ar Drefniadaeth Ysgolion</u>	
Gorchwyl a Gorffen - Craffu	Yn 2021 cytunodd y Pwyllgor Craffu - Addysg a Phlant i sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen i adolygu'r broses ymgynghori bresennol ar gyfer newid trefniadaeth ysgolion, gan gynnwys newidiadau i'r ddarpariaeth ieithyddol a chau ysgolion. Cafodd sawl argymhelliad eu gwneud a'u derbyn gan y Cabinet a chânt eu rhoi ar waith yn y broses lle bo hynny'n briodol

- Yn 2019, gwnaethom gynnal arolwg o safleoedd ysgolion mewn perthynas ag iechyd a diogelwch cerddwyr a cherbydau. O ganlyniad i hyn, tynnwyd sylw at y safleoedd â'r risg uchaf er mwyn buddsoddi ynddynt. Mae'r arolwg hwn yn cael ei ailadrodd ar hyn o bryd.

Addysg Cyfrwng Cymraeg

- Mae'r Awdurdod yn nodi'n llwyddiannus y galw am addysg cyfrwng Cymraeg ac yn bodloni'r galw hwn ac mae'r ddarpariaeth ym mhob cam yn adlewyrchu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yr Awdurdod

(WESP). Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin yn arloesol ac yn uchelgeisiol. Mae'n canolbwyntio'n effeithiol ar sicrhau bod addysg cyfrwng Cymraeg ar gael i bob dysgwr, o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

- ⊙ Mae'r cynllun yn canolbwyntio'n drylwyr ar sicrhau bod pob ysgol yn gallu symud ar hyd y continwmm iaith, gan ganolbwyntio'n benodol ar fanteision mynediad at ddysgu yn ystod y Cyfnod Sylfaen trwy fethodoleg drochi. O ganlyniad, mae'r cyflenwad a'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg ar draws yr awdurdod yn parhau i gynyddu.
- ⊙ Mae'n werth nodi bod wyth ysgol gynradd, ers 2016, wedi newid eu categori ieithyddol yn gadarnhaol, gan ddarparu mwy o gyfleoedd i ddysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Hunanwerthuso a chynllunio ar gyfer gwella

- ⊙ Mae cynllunio ar gyfer gwella wedi'i seilio'n gadarn ar ddadansoddi ystod eang o ddata.
- ⊙ Nodwedd o'r strwythur adrannol yw'r Grwpiau Ffocws Strategol, sy'n darparu cyfleoedd pwysig i wella materion allweddol i'r system addysg mewn modd strategol, yn seiliedig ar flaenoriaethau lleol a chenedlaethol.
 - Mae holiadur Penaethiaid bob dwy flynedd yn rhoi adborth pwysig ac awgrymiadau adeiladol ar gyfer addasu a datblygu darparu gwasanaethau yn y dyfodol. Ymgynghorir hefyd â disgyblion a rhieni, ac mae'r holl wybodaeth yn cael ei chroesgyfeirio a'i rhannu yn erbyn blaenoriaethau corfforaethol, yn erbyn gwybodaeth sy'n deillio o grwpiau ffocws megis sawl fforwm Penaethiaid, undebau, a grwpiau o swyddogion staff.

Trefniadau diogelu

Diogelu Corfforaethol

- ⊙ Mae'r [Polisi Diogelu Corfforaethol](#) sydd newydd gael ei ddiwygio yn darparu fframwaith ar gyfer pob gwasanaeth yn y Cyngor gan nodi cyfrifoldebau mewn perthynas â diogelu ac amddiffyn plant ac oedolion sy'n wynebu risg yn ogystal â'r dulliau y bydd y Cyngor yn eu defnyddio i wybod yn sicr ei fod yn cyflawni ei ddyletswyddau. Cefnogir hyn gan Gynllun Busnes cadarn sy'n mynd i'r afael â'r blaenoriaethau a nodwyd. Mae gan y Grŵp Swyddogion Diogelu Corfforaethol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr allweddol o ystod o Adrannau ac a gadeirir gan Gyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, Gylch Gorchwyl clir ac mae'n goruchwyllo'r Polisi Diogelu Corfforaethol ac yn monitro gweithrediad y Cynllun Gweithredu Diogelu. Caiff adroddiadau eu cyflwyno i'r Tîm Rheoli Corfforaethol. Mae dangosyddion a risgiau diogelu allweddol wedi'u nodi ac yn cael eu hadrodd yn rheolaidd fel rhan o'r System Rheoli Gwybodaeth Perfformiad (PIMS) gorfforaethol.

Diogelu mewn Ysgolion

- ⊙ Mae hyfforddiant diogelu ar gyfer ysgolion ac ar gyfer Personau Diogelu Dynodedig yn cael ei ddiweddarau'n dymhorol, mewn ymateb i themâu, tueddiadau, canllawiau a newidiadau sy'n dod i'r amlwg mewn deddfwriaeth, a chaiff ei adolygu'n flynyddol hefyd.
 - Mae adborth gan gyfranogwyr y cwrs yn dangos bod y diweddariadau hyn yn sicrhau bod yr hyfforddiant yn parhau i fod yn berthnasol iawn i anghenion ysgolion ac i ddiogelu dysgwyr.
 - Mae'r hyfforddiant ar gyfer ysgolion a Phersonau Diogelu Dynodedig yn cael ei ddarparu trwy raglen dreigl reolaidd. Mae staff yr ysgol a staff o'r Gwasanaeth Cerdd, TADG, Swyddogion Amddiffyn Plant, Gweithwyr Gofal Plant Preswyl, MEAS a Chwmselwyr Ardal 43 wedi derbyn hyfforddiant sy'n sicrhau eu bod yn cael hyfforddiant cyson, yn unol â'r amserlenni yn y canllawiau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel.

- Bron ym mhob ysgol, mae dysgwyr yn hyderus gyda diogelwch ar-lein ac yn rhannu strategaethau ar gyfer cadw'n ddiogel ar-lein. Fodd bynnag, roedd angen i ychydig iawn o leoliadau sefydlu rhaglen o wersi diogelwch ar-lein rheolaidd. Mae rhyngweithio a chydweithio yn digwydd mewn lleiafrif o ysgolion ac yn bennaf gyda dysgwyr hŷn.

Defnyddio adnoddau

 <p>Archwiliad Mewnol</p>	<p>Gwariant Ysgolion (Cyhoeddwyd yr Adroddiad Terfynol: 4 Ebrill 2023)</p> <p><u>Amcan yr adolygiad:</u> Roedd yr adolygiad yn ceisio rhoi sicrwydd bod gwariant ysgolion yn briodol a'i fod wedi'i gyflawni yn unol â Rheolau Gweithdrefnau Ariannol yr Awdurdod ar gyfer Ysgolion a pholisiau perthnasol eraill. Roedd yr adolygiad yn ymdrin â'r rheolaethau a'r gweithdrefnau sydd ar waith.</p>	<p><i>Sgôr Sicrwydd</i></p> <table border="1"> <tr> <td><i>Uchel</i></td> </tr> <tr> <td><i>Derbyniol</i></td> </tr> <tr> <td><i>Isel</i></td> </tr> </table>	<i>Uchel</i>	<i>Derbyniol</i>	<i>Isel</i>
	<i>Uchel</i>				
	<i>Derbyniol</i>				
<i>Isel</i>					

- Mae'r modd mae'r Cyngor yn dyrannu adnoddau yn adlewyrchu'r flaenoriaeth a roddir i wasanaethau addysg. Mae'r awdurdod lleol yn gwario'n uwch na'r asesiad seiliedig ar ddangosyddion ar gyfer y gwasanaethau addysg ac yn y blynyddoedd diwethaf mae wedi cynyddu a gwarchod cyllidebau ysgolion yn erbyn cefndir o bwysau ariannol ar draws y Cyngor.
- Mae'r Cyngor wedi diogelu/blaenoriaethu cyllid ysgolion er gwaethaf yr angen i ddod o hyd i ostyngiadau mwy yn y gyllideb ar draws gwasanaethau eraill. Mae hyn wedi golygu bod cyllidebau ysgolion yn uwch nag y byddent pe baent wedi cael eu trin ar sail gyfatebol.
- Mae cyllid ychwanegol yn cael ei ddarparu bob blwyddyn i wasanaethau addysg ag adnoddau adrannol ar gyfer y galw/materion deddfwriaethol neu bwysau anochel a nodwyd ar y gwasanaeth.
- Mae gan yr awdurdod ystod eang o Gytundebau Lefel Gwasanaeth sy'n cynnig gwerth da ar waith, wrth i bob ysgol bron fod yn rhan o'r holl Gytundebau Lefel Gwasanaeth.
- Yn 2022/23 dirprwywyd 87.9% o'r gyllideb addysg gan Sir Gaerfyrddin (heb gynnwys cludiant ysgol) i ysgolion, a oedd yn uwch na'r cyfartaledd Cymreig o 86.8%.
- Mae'r awdurdod yn ymwybodol o'r risgiau ariannol presennol a'r rheiny sydd ar y gorwel ac maent yn cydnabod y bydd angen ymateb i heriau cynyddol, gan gynnwys cynnydd posibl mewn costau sy'n ymwneud â chyflogau a phensiynau staff, ynni a thrafnidiaeth.

Bwyta'n iach a byw a gwneud dewisiadau iach

- Mae gan bron pob disgybl ddealltwriaeth dda o sut i gadw'n heini ac yn iach ac mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o bwysigrwydd a manteision bwyta ac yfed yn iach, ynghyd â gwneud ymarfer corff
- Mae'r cyfraddau cymryd rhan mewn gweithgareddau chwaraeon o fewn a thu allan i oriau ysgol yn cynyddu a, lle mae'r niferoedd yn isel, mae ysgolion yn ymateb yn greadigol trwy arloesi. Er enghraifft, cael dysgwyr i ddylunio eu pecyn Addysg Gorfforol eu hunain, gan roi mwy o gyfrifoldeb i'r llysgenhadon efydd, gan drefnu diwrnodau Iechyd a Lles penodol yn yr awyr agored.
- Mae canran y cyfranogiad mewn gweithgareddau corfforol a chwaraeon ar draws Sir Gaerfyrddin (41%) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol (39%)

Prydau Ysgol

- Mae ymweliadau monitro yn parhau. Mae'r holl gynorthwyr arlwygo wedi cwblhau'r hyfforddiant Diogelwch Bwyd ac Alergenau a dim ond llond llaw o staff brechwast sydd dal heb ei gwblhau. Mae'r rhain yn weithwyr sydd â sgiliau TG cyfyngedig neu ddim mynediad at gyfrifiaduron ac mae ein rheolwyr Arlwygo wedi gorfod eu cynorthwyo'n uniongyrchol. Bydd hyfforddiant a sesiynau ymsefydlu yn cael eu cyflwyno i bob swyddog newydd a swyddogion arlwygo symudol.

Chwaraeon a Hamdden

- ⦿ Mewn ymateb i arsylwadau lleol a chenedlaethol mae'r tîm Cymunedau **Actif** wedi cyflwyno rhaglen '*Llythrennedd Corfforol*' i wella ansawdd chwaraeon ysgol a gweithgarwch corfforol. Caiff hyn ei gyflawni ar ffurf dull ysgol gyfan trwy becyn o hyfforddiant, mentora a chymorth i staff ysgolion. Ers i'r rhaglen gael ei sefydlu ym mis Medi 2022, mae 24 o Ysgolion wedi derbyn hyfforddiant ar gyfer eu gweithlu staffio cyfan, yn ogystal â sesiwn fentora ddilynol i wreiddio'r dysgu a darparu cymorth pellach. Mae'r asesiad effaith cychwynnol yn dangos cynnydd yn lefelau hyder a chymhwysedd staff ysgolion gyda gwell dealltwriaeth o bwysigrwydd llythrennedd corfforol a mwy o wybodaeth am adnoddau i wella ansawdd y ddarpariaeth ymhellach.
- ⦿ *Mae'r Rhaglen Llysgenhadon Ifanc* mewn Ysgolion yn parhau i fynd o nerth i nerth gyda dros 400 o Lysgenhadon yn arwain ac yn ysbrydoli'r genhedlaeth nesaf i fod yn fwy egniol. Cofnodwyd tua 25,000 o gyfranogwyr yn 22/23 dan arweiniad Llysgenhadon ar iardiau neu mewn neuaddau ysgol.
- ⦿ Mae rhaglenni *Ymyrraeth ac Ymgysylltu Cymunedau Actif* wedi arwain at ddarparu cefnogaeth wedi'i thargedu ar draws ysgolion uwchradd Sir Gaerfyrddin ar gyfer pobl ifanc sydd wedi ymddieithrio neu sy'n cael trafferth cymryd rhan mewn chwaraeon ysgol ac Addysg Gorfforol arferol. Yn dilyn y rhaglenni 10 wythnos, caiff disgyblion eu hailgyflwyno i chwaraeon ysgol ac Addysg Gorfforol yn fwy hyderus, cymwys a brwdfrydig. Elwodd 365 o blant ar draws y sir o'r fenter hon gyda chynlluniau i ddatblygu'r rhaglen ymhellach i ddatblygu'r modd yr ydym yn mesur ac yn dangos yr effaith y mae hyn yn ei chael ar bobl ifanc.
- ⦿ Lansiodd *Ysgolion Actif Unrhyw Le* ym mis Ionawr 2023 gyda chyfnod prawf am ddim i ysgolion gymryd rhan yn y fenter. Mae Ysgolion Actif Unrhyw Le yn darparu gweithgareddau wedi'u ffrydio'n fyw yn syth i mewn i ystafelloedd dosbarth ar draws y sir yn ogystal â banc o sesiynau ar alw. Yn ogystal â manteision corfforol bod yn egniol, mae'r sesiynau'n helpu i wella hwyliau'r plant, eu gallu i ganolbwyntio a'u cof.
- ⦿ Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth i edrych ar y mater o fod tua thraean ein plant a'n pobl ifanc yn cael eu dosbarthu'n rhai sydd dros bwysau neu'n ordew yn y sir, sef un o'r ffigurau uchaf yng Nghymru. Mae hwn yn fater ehangach yn ymwneud ag iechyd y cyhoedd, a bydd gan y Cyngor gyfraniad sylweddol i'w wneud trwy giniawau ysgol a hamdden. Mae gweithgor gorchwyl a gorffen - craffu wedi'i sefydlu i adolygu'r mater hwn yn ystod 2023-24, ac mae'r gwaith eisoes ar y gweill. Bydd y maes hwn yn parhau i fod yn ffocws allweddol ar gyfer ein gwaith atal ac ymyrraeth gynnar ac mae'n arwain at arferion gydol oes gwell i'n trigolion.

Beth a sut gallwn ni wneud yn well

Gweler ein cynllun cyflawni i gyflawni'r amcan hwn yn Atodiad 7

Trefniadau Llywodraethu

Panelau Ymgynghorol y Cabinet

- **Y Panel Rhianta Corfforaethol a Diogelu** - Mae'r Panel Rhianta Corfforaethol yn darparu lefel o graffu, monitro, goruchwyllo a herio ynglŷn â pha mor dda y mae'r Cyngor yn gwneud wrth ddiwallu anghenion plant sy'n derbyn gofal a'r rheiny sy'n gadael gofal.
- **Panel Gwella Ysgolion** - Sefydlwyd y Panel Gwella Ysgolion i alluogi'r Cyngor Sir i gyflawni cyfrifoldebau cyfansoddiadol a statudol yn effeithiol ar gyfer monitro perfformiad ysgolion, gan ymdrechu'n gyson i wella canlyniadau addysgol i'n disgyblion
- **Fforwm Derbyniadau Addysg** - Mae'n ofynnol i'r Cyngor o dan Ddeddf Addysg 2002 sefydlu Fforwm Derbyn sydd â'r pŵer i gynghori'r Awdurdod Lleol ar faterion sy'n gysylltiedig â phenderfynu ar drefniadau derbyn.
- **Fforwm y Gymraeg mewn Addysg** - Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn nodi ei bod yn ofynnol i bob awdurdod lleol sefydlu Fforwm y Gymraeg mewn Addysg mewn deddfwriaeth. Disgrifir y Fforwm fel a ganlyn - mae fforwm addysg cyfrwng Cymraeg yn golygu corff a sefydlwyd gan awdurdod lleol at ddiben gwella darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ac mae'r aelodau'n cynnwys swyddogion awdurdodau lleol ac unrhyw bersonau eraill y mae'r awdurdod lleol yn ystyried eu bod yn briodol.

Y Pwyllgor Craffu - Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg

Aelod Cabinet Dros Addysg a'r Gymraeg

8 Grŵp Ffocws Strategol Addysg